

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
а по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у вјату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштомском
упутницом непосредно админи-
страцији „Гл. Црнос.“ на Цети-
ње, или отирањем новина
на коју драго пошту, а коме је
паричије, може се претплатити
код г. Пера Радаковића, К. Ц.
агента у Котору, а у Србији код
г. Мите Стајића књижара у Био-
граду. Дописи се шаљу уред-
ништву. Рукописи се не враћају.
За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет цифра-
ра по три новчића за први пут,
а за сваки даљи пут по 2 новч.

ДВОРСKE И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Њ. Њ. В. В. Књагиња Ми-
лена, Књаз Насљедник и Књагиња
Милица са Њ. Њ. С. С. Књагињом
и Књазом Петром стигли су ономадне из Бара у Ђесковац
на Ријеку.

— Рођендан Њ. В. Књагиње
Милене, наше Узвишене Владарке
и народно Мајке, 22 априла, у пре-
стоници и по свој држави прослав-
љен је свечано и одушевљено. У очи
срећног дана Цетиње је било заран
заставама искоњено, свирком војене
музике развесело, и у првом мраку
освијетљено. На сами радосни дан
у 11 сати било је благодарење у кате-
дралној цркви, које је одслужио Висо-
копреосвештени Митрополит, госп.
Митрофан уз припомоћ мјеснога
свештенства. Богослужењу су при-
суствовали: Њ. В. Господар и Њ. С.
Књаз Мирко са својим пратњама,
дипломатско тијело, државни вели-
кодостојници, официрско тијело, и
чиновништво — сви у потпуној па-
ради и мноштву грађанства. После
богослужења пуцали су са Табље
топови а пред Двором свирала војена
музика, док је у Двору слиједило
честитање по церемонијалу.

— На Ђурђевдан, крсно име
наше Владарке Куће, цетињске
улице вријело су веселим народом
у свечаном руху. Било је доста на-
рода из унутрашњости са глава-
рима, а и прекограничара. У 10 сати
била је архијерејска литургија, на
коју су дошли Њ. В. Господар и
Њ. С. Књаз Мирко са сјајном прат-
њом. Од иностраних дипломата ви-
дјели смо царско-руског министра
г. Губастова, грчког генералног кон-
сула госп. Логотетиса, и госп. Кон-
стантиновића бугарског дипломат-
ског агента. После свете литургије
у Двору је слиједило честитање.
Па је било дефиловање војске. У
подне је био у Двору велики објед,
пред којим је Његово Високопрео-
свештенство г. Митрополит Митро-
фан уз припомоћ дворског протођа-
кона г. Ф. Радичевића, извршио
религиозни обред крсног имена. Њ. В.
Господар био је са гостима за трпе-
зом у великој трпезарији, а Њ. С.
Књаз Мирко за другом трпезом у
побочној соби. Преко објед је Висо-
копреосвештени Митрополит Митро-
фан подигао чашу у славу Божију и
славу Св. Ђорђа и патриотским зна-
чајним ријечима наздравио Њ. В.
Господару, уз најодушевљеније кли-
цање гости: „Живио Господар!“ За
тијем је Узвишени Свечар ипо у
здравље својих гости, који су опет
подigli бурно клицање: „Живио!“
Преко објед Њ. В. Господар обила-
зио је своје госте за другом трпезом,
а Њ. С. Књаз Мирко оне за првом,
зачињајући тако својом љубазношћу
богате софре. За трпезама је владало
расположење гости као код правог
српског Свечара.

— Поводом имендана Њ. В.
грчког Краља Ђорђа, на Ђурђевдан
преко архијерејске литургије у кате-
дралној цркви спомињато је име Ње-
говог Величанства у јектенијама и
на великом входу. У 11 сати г. Ло-
готетис примио је честитања, за које
вријеме пред његовим стапом свирала
је војена музика, отпочевши грчком
народном химном. Од стране Кња-

жевске владе одио је г. војвода Гавро
Вуковић, министар иностраних дјела,
са својим секретарима, на честитање.
Њ. В. Господар изволио је лично
доћи у стан грчког генералног кон-
сула да честита. Од стране општине
цетињске одио је неколико грађана
на честитање.

— Царско-руски министар, госп.
Губастов, стигао је на Цетиње у
петак са свог допушта.

— Г. Февзи-паша, царско-ото-
мански изванредни посланик и опу-
номоћени министар при Књажевском
Двору, последије дужег допушта, сти-
гао је на своје мјесто.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 28 април.

Као што је био оглашен пут
аустро-угарског Цара у Берлин ва-
жничким органима једне и друге ца-
ревине с очевидном намјером, да му
се даде што већи политички значај,
према се у исто доба с њихове
стране ријечима нијекао тај значај;
тако је очевидна намјера измијењених
здравница Цара Вилхелма и Цара
Франца Јосифа, на свечаном обједу,
да овом њиховом састанку даду што
већи политички карактер. Дугу своју
здравницу, која се развила у читаву
бесједу, Цар Вилхелм је овако дир-
љивим ријечима отпочео: „Трудно
је наћи ријечи да изразим Вашем
Величанству захвалност моју и мог
народа на поновљеној пријатељској
посјети Вашег Величанства; али и
да нађем и да сложим најљепше ри-
јечи, оне не би могле изразити осје-
ћање, који нас данас покрећу. Ријечи
треба да ћуте гдје удара било јед-
ног цијелог народа. Да Ваше Вели-
чанство наше срце бије данас јаче
него можда икад прије.“ На за-
посно даље говорећи, наставио је
овако: „У исто доба В. В. својом
посјетом показало је читавом свијету
како је чврст и искрен савез, који је
В. В. склопило са мојим узвишеним ђе-
дом и с монархом лијене јужне земље,
Италије. Управо овај савез није са-
мо споразум владоца; него колико
је дужо живио, толико се дубље
укоријенио у убијењу народа, а када
срца народа бију једногласно, ништа
их више не може раставити. Зајед-
нички интереси, заједнички осјећаји,
радости и болови солидарно осјећани
снајају наша три народа од преко
20 година. У преко сарказима и кри-
тике, три народа су до сада могли
да уздрже мир и да буду свијетом
признати као азил мира. И тако се
и данас клања мој народ мудрог Не-
стору овог савеза. Наше се жеље
данас вију око В. В. око узвишене
ваше Куће и ваших народа.“ На је
рјечити говорник и још даље наста-
вио. И Цар аустро-угарски одговорио
је доста дугом здравницом, у којој је
рекао: „Непоколебиво пријатељство,
које нас снаја, пружа неопцењиво
добро нашим и нашим народима, ра-
ширено хвала вјерној помоћи нашег
поштованог пријатеља и савезника,
Њ. В. Краља Италије. Оно значи за
јевропу тврђавом мира.“

Осим ових здравница и званични
листови бечки и берлински истичу
политички значај посјете. „Винер
Абендност“ рекао је да ће се ова
посјета претворити у манифестацију
тројног савеза, а берлински „Нордајџе

Ал. Цајтунг“ да је ова посјета не
само ново јемство пријатељства изме-
ђу Хохенцолернске и Абзбуршке ку-
ће, него и драгоцјена свједоџба —
чврстоће дјела Висмаркова и Андра-
шијева.

Озбиљни старочески орган, пра-
шка „Политик“ не види манифеста-
ције те чврстоће тројног савеза у
берлинском састанку, пошто је од-
сутан Краљ италијански. „Истина,
у њемачкој престоници, — наставља
прашки лист — биће присутан Принц
Напуљски, али ће и руска Царска
Кућа, и инглоска Краљевска поро-
дица, и друге династије ту имати
своје преставнике, и тако је тешко
преставити берлинске свечаности као
доказ чврстоће тројног савеза. Тек
последњих дана стизале су из Ита-
лије вјести, које никако не значе
особито одушевљење италијанског
народа, и ако листови владини на-
глашују савезну вјерност Италије.
Њемачки и аустријски листови, који
се заузимају за тројни савез, тврде,
да мјеродавни политичари италијан-
ски цијене благослове тројног савеза
за Италију, али су се чули врло
озбиљни италијански гласови, који
вели да Италија није имала никакве
користи од тројног савеза.“

У Италији су, без сваке сумње,
знатне симпатије за Њемачку, и имају
основа; али и бивши стуб тројног
савеза у Италији, стари и обољели
Криспи, овом приликом подигао је
свој глас, који неће пријатно одјек-
нути у Аустрији. Обзирно на ау-
стријске тежње на Балкану, Кри-
спи вели, да ће Аустрија морати
јакно смотрена бити у рјешењу бал-
канског питања, јер кад би хтјела
остварити коју аспирацију на Бал-
кану, да би тијем принудила Русију,
да јој рат објави. Што се тиче Ар-
баније, кад би се анектирала Ау-
стрији, ова неби имала отуда никак-
ве користи; а за Италију би то
била неизмијерна штета, јер би тијем
изгубила сваки траг утицаја на Ја-
драском мору. „Таква уврједна на-
пним разлозима, нашим правима, што
славна и вјековна традиција осве-
птава, неће се остварити... Односи
интимног и срдчног пријатељства,
његованих добрих пет вјекова, чине
Арбанију много сроднију Италији
неголи Аустрији, гдје би њена анек-
сија умножила раздор раса и кон-
фузију језика.“ Тако вели стари
италијански државник, али он држи,
да Арбанија има све елементе за
аутономну државу, боље него Србија
и Бугарска, и Јевропа би учинила
добро дјело, кад би јој дала ауто-
номију. Криспи овако завршије: „У
Јевропи има много питања да се рије-
ше; али прије или после мораће их
претрести један конгрес и проучити
по правници а не по крутом држав-
ном разлогу. Ми се надамо, да ће
државници, којима су повјерени ме-
ђународни послови дотичних држава,
радити да се дође до тог мирног
састанка, чији ће бити хуманитарни
позив, да удаљи страшно рата. Ха-
нска конференција, сазвана иницијат-
тивом руског Цара, добар је сим-
том, и за то смо је поздравили нај-
живљим симпатијама. Устаријани у
шом духу ведре ирванице, саслушати
разлоге слаби и добродошно их усво-
јити, биће за просвијетлени свијет дјело
користиније и славије од иједне битке
дјивене цијеном жртвава, које нико не би

могао измјрити.“ Ово је порука Кри-
спијева у очи берлинског са станка.

Што су „Петроградске Вједо-
мости“ Њемачкој поручиле, доије-
ли смо у последњем броју; али исти
лист опет је овако наставио: „Одав-
на је познато, да нијесу непријате-
љи опасни, него пријатељи. Умјети
вјерно оцијенити своје пријатеље —
то је велика државна мудрост. Ми
се споминемо знатне здравнице бла-
женопоочивог Цара Александра III за
здравље Црногорског Књаза, свога једи-
нога пријатеља. Ова је здравница у сво-
је вријеме била достојно оцијенена и
одисала још се није заборавила. Мир-
љубије Русије стоји изван сваке
сумње, оно је више пута било на-
глашено са висине руског престола,
али мирољубије не значи напуштање
своје масурне интересе и њихова зашти-
та биће изнад свега... Русија је вада
поштвала своје учитеље и своје
искрене пријатеље, али ће вада
знати разликовати својега пријатеља
од непријатеља. Будућност не стра-
ши државу, која се налази вада у
потпуном јединству свога Оца-Цара
и вјерног му народа. Наша је де-
виза — правница, а уз правницу је
Бог, то је наша искрона вјера, а
будућност ће показати, да је смо
у тој истини. Лекције прошлости
никад у залуд не пролазе, а ми смо
тијех лекција имали довољно.“

Исти лист у свом најновијем
броју пише: „За што подгријевати
значај тројног савеза?... Цар Вилхелм
је много даровит политичар, а да не
разумије, да он никако неће застра-
шити бречањем оружја. Русија је
обрана јевропског мира, али се само
по себи разумије, да искрена тежња
к миру није доказ жеље заузимати
се за тај мир цијеном својих што-
реса. Русија ће вада моћи на ври-
јеме рећи: „К себи руке!“ — када
се те руке покажу дугачко и када
се пруже на оно, што не смију ти-
цати... У словенском питању Русија
има своју политику, која је утврђена
на вјековним националним основима,
и кад дође вријеме, ова ће се политика
остварити, како то захтјевају што-
реси Русије. За то не треба давати
особито значаја, као што то раде
њени листови, што су у Берлину
пошли са аустро-угарским Царем
аустријски специјалисти — Бек, Мер-
цел и Шисл. Унутрашњи положај
аустро-угарске монархије искључује
могућност да се лати словенско
агресивне политике. Тако, жељу
да кога заплаше престојећим са-
станком у Берлину, треба прици-
пати оскудици интереснијег матери-
јала неких иностраних листова, и
жељи мало прекинути свакодневно
расуђивање о англо бурском рату.“

Са Царем аустро-угарским били
су у Берлину осим грофа Голухов-
ског: шеф генералног штаба Бек,
који је познат, како руски листови
пишу, са његових тежња да даде
аустро-угарској политици више ек-
спансивности на истоку; Мерцел, по-
знавалац јевропског истока, и Шисл,
који је био дуго вријеме послаником
у Биограду.

СА ЈУГО-АФРИЧНОГ БОЛИШТА.

Цетиње, 28 априла.

Операције цијеле инглоске војске, да
окопи Буре, који су се смијело били вину-
ли на југ до Вепенера, или бар да им при-
кпу повратак ка главној бурској војсци

на сјевер, нијесу јој успјеле. Млади врховни заповједник Бота, стигавши на вријеме и схвативши опасност положаја, наредио је оступање од Вепенера и Деветсдорпа које се муњевитом брзином извршило, тако да је инглеца коњица могла тек намијенити који метак са бурском ретрогардом. Ту се видјело превасходство у кретању бурске војске над оним инглецке војске, ма да су бољи генерали замијенили пређашње, чијим се неуспјесима сада могу користовати.

Листови осуђују инглеског врховног заповједника Роберта, што није прије заузео на истоку брјеговима висораван око Табанху, чију је стратигичку важност већ знао, посларши тамо коњицу генерала Френча свршетком марта да прекине одступање генерала Оливијера с југа са остатцима бурске војске из јужних оранжевих округа, — мјесто што је управо све своје силе, да ослободи објектну Вепенер.

Тако Бури, напустивши на вријеме Вепенер, дохватише се реченог висоравна — и они су срећно избјегли двоструку опасност, и да не буду окољени, и да им непријатељ не прекине одступање на сјевер. На том висоравњу инглецка војска стигла је бурску, али касно. Туда је било мало чаркања, али Бури, држећи се своје тактике, нијесу се упуштали у значајније битке, штедећи своје силе за одлучивије часове.

Али што изненађује то је, да те инглецке ратне операције нијесу сасвим очистио јужне крајеве оранжеве од бурске војске. По њим инглецким вијестима, генерал Оливијер, за кога се било чуло, да је рањен, и код Вепенера повукао се ка Смитфилду, дакле се Бури још нијесу одрекли, да узнемирују Инглеца на комуникационој линији лорда Роберта. Колико је војске собом узео Оливијер, није познато; али тај факт, што је на југу остао, показује колико поуздане бурско, толико инглецку слабост.

На сваки начин сад наступају одесудни часови. Лорд Роберт са свим својим силама иде напријед на сјевер, имајући пред собом окупљене силе генерала Боте. Инглецке операције управљене су на Винбург, и за то су Бури напустили Брандфорд, који Инглеци нијесу могли заузети од како су дошли у Бломфонтеин. Генерал Делареј, који је у Брандфоту био, одступило је ка Винбургу без озбиљног отпора испред комбинираног напада инглецких генерала Полекарева, Тукера и Хутона, са истока, југа и запада.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Реформа календара.) „Гласник Правосл. далам цркве“ пише: Питање о реформи календара постало је једно од савремених питања: оно је на дневном реду и слободно се може рећи да нема просвјетенијег човјека, који не би жељено да се оно приведе крају.

Но, како погледа, рјешење овога питања најлази на двије препоне: 1., на тешкоћу довести у сагласност захтјеве наше цркве са захтјевима науке и 2., на устребање сваке православне државе, да узме иницијативу у овом питању. бојећи се, да

ЛИСТАК.

„ЈЕДАН ВИЈЕК НЕПРАВДЕ“

Од како је почео данашњи рат у јужној Африци ми смо доносили из разних листова по који историјски податак о Бурима, о којима се до сада мало што знало у нашој широј читалачкој публици. Али све то још није нам довољно развијетљиво прошлост народа, који је данас својом јуначком очајном борбом за своју независност привукао на себе погледе и симпатије цијелог образованог свијета. На први мах пагледало је, да се ту води борба између насељеника дивљу раса јевропских, који су оставили своја праједовска огњишта, па се населили на другом крају свијета, да ту себи траже бољу срећу а на штету урођеника. У то изађе у Паризу брошура под насловом „Један вијек неправде“ од Ф. В. Рајца, државног тајника Трансвала, која нову свјетлост спусти на прошлост Буре. Из те брошуре су разни листови одма донијели изводе краће и опширније, па ево и нашим читаоцима отуда краток прегледа историје тога маленог народа, који се данас бори против једне свјетске велесиле, исход које борбе, ма какав био, биће епохалан.

1.

Рт Добре Наде одкривен је год. 1486, али је тек године 1652 холандско друштво Источних Индија ту искрцало прве јевропске насељенике, који се одадоше земљорадњи. Када у Француској г. 1685 настаде прогонство протестаната, 300 француских Хугенота, придружише се тој холандској насеобини, која је тада бројила 700 душа. Обје ове расе стонисе се у једно: Французи, малобројни и напуштени од

се у исто доба не огријеша о солидарност са осталим државама истога обреда.

Најбољи пут, којим би требало поћи у овом питању, био би утврђење једнога споразума између ових држава. Ми вјерујемо да би се то могло постићи дипломатским путем, само ако предложени начин за реформу календара не би стајао у опрели са мишљењем високога православнога духовенства.

Сам пак zgodan начин, којим би се реформа извршила, постоји; он се налази у оном истом узроку, који је причинио садање задоцњење за 13 дана Јулијанског календара од Грегоријанског.

Зна се, да ово задоцњење долази од погрешке Јулијанског календара, који рачуна годину у 365 дана и 6 часова, док међутим сунчана година има само 365 дана 5 сахати, 48 мин. и 48 сек.

Јулијански календар, додајући свакој четвртој години један накнадан дан, (преступна година од 366 дана) пренебрегавао је ону разлику, која је, ма како да је мала, ипак довољна, па да у току за 100 година престава један дан.

Грегоријански календар је поправио ову погрешку укидајући за сваких 100 година по једну преступну годину; по томе све оне године, чија се цифра завршује са 2 нуле, и која, ма да је дјелива са 4, не треба да буде преступна. Но и ова поправка у Грегоријанском календару није довољна; остатак секунда, који се и овдје не урачунава потпуно, у току за 400 година образовао би читав дан.

При овом догађању могли би се помоћи оваким начином. Свака четири стотинита преступна година, која би требала да се укине, по претходном правилу ваља просто да остане. Тако 200 година, и ако се завршује са двије нуле, била би преступна и имала би 366 дана.

Дакле, додајући или кидајући — према случају — једну преступну годину, могло би се поправити рачунање које служи као основа календару.

У том примјерување укидање и стварање преступних година, неопходно би потребито било да се учини поправка вјековне погрешке нашега календара, а да се при том не створи провала између навика нашег цивилног живота и навика хришћанско живота.

Наше задоцњење од 13 дана, које долази од 13 погрешно узетих преступних година, могло би се поправити тиме, што би се укинуло у будуће 13 преступних година, то ће рећи, да би све године у току времена од 52 године, биле једнаке — имале би по 365 дана.

На тај начин, ми бисмо се поступно, мало по мало, вратили на научну истину; црква не би ни у чему осјетила промјене; она би продужила да рачуна Ускре по правилу простих година.

Такав предлог, који би предложила ортодоксалне државе дипломатским путем, ми мислимо, кад би га усвојила све владе, не би наишао ни на какву опозицију код духовништва сваке земље, а реформа календара извршила би се без потреца црквених навика и народних вјеровања.

Последње тога доба календар би нам имао ићи најтачније и без какве разлике између астрономскога рачунања и црквенога.

своје отаџбине, изгубише убрзо свој језик. Насеобина, стојећи ваза под холандском влашћу, развијала се кријешко и снажно прам западу.

Али нас занима овдје искључиво периода инглескога господства, која започе године 1806. То фактично стање постаде правним г. 1814 тиме, што је принц оранијски продао насеобину ову Инглецима за шест милијуна фунти стерлина. Јевропских насељеника Буре (т. ј. холанд. „сељака“) бијаше онда у кашској колонији до 20.000 хотентотских и 30.000 црначких робова. Инглеца бијаше ту онда врло мало те се потомци некадашњи холандских и француских насељеника, стопљених у један те исти бурски народ, могаху с правом сматрати господарима земље. Но затим убрзо искрцала је Велика Британија на источној обали кашке колоније преко 4000 инглецких насељеника, који успјешно напредоваху. Услед узрајне потпоре инглецке владе постаде колонија Инглеца на источној обали исто тако моћна, како бијаше моћна француско-холандеска на западу.

У колонији кашској сачињаваху Бури, напрам црначким урођеницима неку врсту аристократије. — Бритска је управа одма с почетка одила на руку црначком елементу. Јужно-афрички Бури мораше да скрштених руку — јер их инглецка управа бијаше разоружала — гледају, како им принци пустоше њихов пољед. И не само то; већ стајаху под полицијом влашћу урођеничких Хотентота!

Већ г. 1815 побунише се Бури против својим новим господарима. Али ова буна биде угушена. Иза тога постајало је све горе и горе. Кад је колонија дошла под власт Инглеца ово су зајамчили Бурима, да ће се како у управи тако у судству холандски језик употребљавати као службони. У наточ томе изиђе г. 1825 наредба, да

(Народна историја.) Познат је историјски факт, да су се Срби из својих старих сједишта на Балкану од турске силе селили на запад. О њиховој сеоби у Угарску, Хрватску и Славонију, има лијепих историјских радња; али српске сеобе у Далмацију под заштитом млетачке републике тек се у најновије вријеме историјски почини расвјетлавати. Ми смо већ приказали прву књигу докумената, који се тичу правосавне цркве у Далмацији, коју је издао владика далматински Никодим. А сада обрађамо пажњу на врло интересантну радњу, по свој прилици од истог преосвештеног писца, која излази у „Гласнику правосл. далам. Цркве“ под скромним насловом: „Из прошлости православне цркве у Далмацији.“ Ту се налаже не само судбина православне цркве у Далмацији, него и како су се православно Срби у њу досељавали. Ми се надамо да се ова важна историјска радња засебно одштампана и да ћемо је добити у засебној књизи. Ми смо и прије препоручивали нашем свештенству „Гласник правосл. далам. цркве.“ и опет га најтоплије препоручујемо.

(Нове књиге.) Добили смо на приказ следеће нове књиге:

Економно-политички погледи Дубровчанина Николе Вида Гучетића из друге половине XVI. вијека. Написао Др. Мих. В. Вујић. Прештампано из „Бранкова Кола.“ Ср. Карловци, Српска Манастирска Штампарија, 1900. Цијена 1 динар.

Ова књига приказује нам Гучетића као економског мислиника, који је имао пред собом само једнога Тому из Аквине у XIII. Никољу Резмија у XIV., Франциска Патријарха и Тому Моруса у XV. и Жана Бодена у XVI. вијеку; а што је још значајније, овај учени Дубровчанин, као што у договору издавалац његове књиге вели, „није видо зидова ни падовских ни боловских, ниш је ишуд зарад науке у стране земље изван Дубровника излазио, по је све што зна учио као самоук и свом скромном родном граду, у питоном и уском приморју његовومه а под брдом Бргатом.“

Главни дјело Гучетићево, о коме се у овој расправи нарочито и понајвише говори, угледало је свијета у Млецима г. 1591 под насловом: Dello stato delle repubbliche secondo la mente di Aristotele, con esempi moderni.

Н. С. Патријарх српски Георгије Бранковић и српска просвјета. У Ср. Карловци, Српска Манастирска Штампарија, 1900.

Патријарх Георгије на Бурђевдан је навршио седамдесету годину свога живота и десету патријархована, и тијем поводом г. прдф. Ђорђе Магарашевић написао је ову књижицу о српским основним и средњим школама у подручју карловачке патријаршије и о карловачкој богословији, од како су постале и што је који карловачки првосвештеници за њих учинили, па нам потанко изнаша податке о раду Патријарха Георгија на том пољу, па и разне богате његове прилоге на олтару српске просвјете у опште, који до сада износе 426,950 круна.

Врло су интересантне странице, које нам причају, колико су се узалуд мучили

сви списи, управљени на владу, имаду бити састављени на инглеском језику, па да се холандијски поднесци не ће више примати. К овој се неправди придружише и друге. Тако је закон о укинућу робства проведен код Буре управо недостојним начином. Бури бијашу властници робова, које су увели понајвише инглецки бродови и купили инглецки трговци. Кад је бритска влада — чиме је задужила цијело човјечанство — укинула робство, није се са стране Буре дигао никакав приговор, али су — као што је било њихово право — захтијевали накнаду за своје робове из оних двадесет милијуна фунти стерлина, што их је бритски парламенат у ту сврху, вотирао Инглецка им влада досуди у име одштете 1½ милијуна, према је вршиједност њихових робова по самим инглецким чиновницима била на више од три милијуна процијенена. Међутим, како се ова накнада могаше дићи само у Лондону, па како исплата бијаше везана с многим бирократским потешкоћама, збило се је, да знатан број Буре није ни могао доћи до своје накнаде.

Ове и многе друге неправде и невоље склонеше кашке Буре, да напусте своје земље, па да изван бритског посједа траже нову домовину. Предјели на сјеверу од ријеке Оранже не бијашу подвргнути бритској власти. У тим крајевима обитаваху дивљачка племена. Бурима се чинило као мање зло да напусте своју дједовину, те да се упуте напрам непознатим крајевима, тамним шумама, па да се сваки дан боре с окулрним прицима — него ли да живу дуље у подложничтаву инглеском.

Ове осјећаје налазило у ријечима бурског вође именом Пнет Ретнеф, што их је изустуо у часу, кад су се Бури растајали са кашком својом постојбином. „Ми смо — рече — изгубили сваку наду, да спасимо колонију од зла, што јој пријете.

Митрополити и Патријарси Карловачки, да у Карловцима оснују српску штампарију, што је тек за руком пошло Патријарху Рајачићу, али послаје неколико та штампарија престаде радити, и тек садашњи Патријарх Георгије установи „Српску Манастирску Штампарију,“ која има будућности. Наравно, ту учени писац говори како треба најприје о нашој Ободској штампарији.

Гдје је љубав, ту је и Бог. Из прича за народ од графа Лана Н. Толстоја, превео Нестарије Аргировић. Вршац, артистички завод удове Кирхнерке, 1900. Цијена 10 филера.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(О корову на њивана.) „Трг. Гласник“ доноси следећи чланак дра Радића: Наши пољски усјеви некако воле да се налазе у повећем друштву; никад не воле да су сами, па и ону храну, коју на свом земљишту налазе, хоће с друштвом братски да подијеле, а све то чине на штету нашу. У колико је веће то друштво међу нашим усјевима, у толико је и већа штета за нас, т. ј. у колико више и разновиднијег корова међу усјевом, у толико мање зрна у нашим кошевима.

Ту ти је измијешано свакојаких гоштију — ту је велико шаренило! Поред зеленог влаћа и лишћа пшеничног, јечменог, овсеног итд., првене се цвијетови од булке (турчинка,) плаветне од сагафиља (различка,) ту се поносите уздиго кукољ са својим дивним пурпурним цвијетовима, а тамо су се у овсу зажутила горушица, као неки жути филил, а међу њима се налази још стотинама других ситних и крупних, шнеких и високих травуљина, као што је најкисна душица, лапушац (под-бел,) крети куме дијете, Челибијин перчки, кољеника, уродина, пепељуга, лобода, кисељак, млетичка, гусомача, чичак, чкаљ, мртва коприва, коњски босиок, искрлица, зубач, пљусканица, расонас, гладуш, пошонас, честословница, зукница — и многе друге. „Та ходите овамо!“ довикује једна другој — „овдје има још прааног мјеста; овдје има меког, узорног и уситњеног, најубрениг и добро спремног земљишта; овдје има свјетлости и сунца; овдје има цабадука за све нас!“

Али пољопривредник не трпи у свом жити то незвано друштво и зове га коровом, па мисли, кад је њему благи Бог даровао шеницу и остале користе биљке, онда је морао неки зао дух онај коров у шеницу поцијати. Али се он у томе вара. Јер је често и он сам тај зао дух, нарочито онда, кад „ејеве“ прије сијања не прочита, него са ејемом шеничним, својом сопственом руком, и ејеме развија корова поције.

Са наших њива није могуће сасвим баш нетрбити коров, јер неке траве сазру прије жетве и пролеу ејеме, које пошкпе и шорашује; земљорадник га поље жетве плугом или мотиком затрпа поново у земљу, али ће се оно појављивати све докле, док се из коријена не почуна и не сагоре. Земљорадник се на тај начин бори са коровом с године у годину непрестано и опет зато не може сасвим да га савлада;

Будућност не обећаје нашој дјечи ни по која ни среће. Ми не знамо, кога да у помоћ призовемо, како би се зауставила бујница увриједа и неправда, под којом страдамо. Остављамо дакле Кап. Хоћемо да тражимо мир. Ми нећемо никако да узнемирујемо код наше сеобе. Будимо ли нападути, бранит ћемо се; устреба ли, погинућ ћемо. Селимо се из постојбине, да престане сваки однос с бритском владом и да се управљамо сами. Земља, што ју напуштамо плодна је. Не знамо, какова ће бити земља, што ћемо ју наћи сутра; знамо то, да је пуна погробља. Али се удамо у Бога свемогућег праведног и милосрдног. И тако се већ дио кашких Буре изсели. Та се прва сеоба зове велики Трек.

Прни одио те експедиције буде уништен до задњег човјека од Кафра; други одио досије, након неопиених патња, до Делатва-залијева на источној обали јужно-афричкој, гдје погибе мал не сав од грознице и невоља. Трећи одио водио је горе поменути Пнет Ретнеф. Ни ова експедиција није била пуно среднија. Пнет Ретнеф, другови му и напоос њихове обитељи, купивши од црначког племена Зулу комад територије, падоше — 56 одраслих особа и 30 дјете — 1838, нападнути из заседе — како Бури тврде по науку Инглеца — под убјитним оружјем урођеника.

За трагом ове упути се нова експедиција Дингуан, поглавца племена Зулу, изненади је на обали ријеке Блесман Ривер, — 282 бијела и 250 црнаца (потомци бијашу у служби тих бијелих) погинуше..

Но Бури осветише још исте године овај покољ. 464 Буре продре у земљу племена Зулу, сатре њихову војску од 10.000 црнаца и покхара престолницу поглавине Дунгуана. Ову побједу славе Бури још и сада на 16 децембра као „дан Дунгуана.“ Након ове побједи удомисше се Бури на овом једном већ купљеном, а сада освојеном

он се мора задовољити само тим, да га ослаби, да га умањи, да му много на њима не смета. — Јер тих незваних гостију има много, врло много, који му и са комшијских њива редовно долазе и гостопримства траже; осим тога, још и вјетар из далека насељава. А земљорадник шта зна у том случају да ради? Он те немиле и незване госте мора да прими, који његово гостопримство злоупотребљују; они се завуку између жила посијаног питомог усјева и као готовани одузимају му храну. Усјед чега мора усјед да гладује и слаби, па не може оног рода да донесе, ком се земљорадник с правом нада. Земљорадник мора, дакле, сва средства да употреби, да те готоване са својих њива растјера, да их поништи. Међу тим гостима има и тако дрских, који се уз сам усјед припију, прилепе, обгрле га и дотле исцају, докле га не исцају, и не удаве, као што је вилина косица на дјетелни и на лану, или водовод на конопљи (кудељи) итд.

Има корова, чије се сјеме измијеша са зрном пшеничним или ражним, па кад се заједно семељу, онда бива брашно црње, а хлеб горак, неукусан и нездрав, као што је кукољ у пшеници, уродица или црна пшеница у ражи итд.

Земљорадник је дакле дужан да сва средства употребљива, да сјево прије сијања очисти, отријеби, било на обичном решету, било машином чистилом (тријером); да поникли коров из коријена вади и спаљује; да несагорело буњиште, у ком још много живог сјемења од травуљина има, на њиву не износи итд.

Али ништа на свијету није тако баш хрљаво, да ту не би и нечега доброг скривено било. Многе од тих дивљих биљка употребљују се за јело, као што су мотовилац и жуђеница (попино гумно или ма-слачак), које дају с прљехе изврну салату; млада коприва врло здрава и као спанаћ укусно зеље итд. Неке дивље биљке служе опет као лијек, као што је цвијет од титрице, од дивизме, од хајдучке траве, од кичице и многе друге, које наше жене, нарочито на „биљани петак“, скупиљају и за лијек употребљују. А шта да кажемо за Ивањско цвијеће, од ког се у очи Ивањдана плету вијенци и с другим лијецим и мирисним пољским цвијећем ките? У очима земљорадника, све је то „коров“, а ми га на нашим њивама увијек попријекло гледамо и велимо: Нека је цвијећу Богом просто на ливади, гдје је и од користи, да зачиња и мирише сијено, а на њиви нека буде чиста пшеница, — нека буде свако на своје мјесту, гдје једно другом не може да смета, а нама и нашим интересима, да не шкоди!

„Чисто сјево — чиста пшеница!“
(Мудра патриотска ријеч) Угледни мађарски лист „Magyarország“ пише:

„Не знамо што хоћемо, мек нам је хрбат, мало имамо усталаштва.

Малолетници смо у борби, колебаљиви с својим дужностима. Више имамо воље, да крадемо Богу даде, него да радимо. Много захтијевамо и сматрамо дужност за терет.

Пред стварним животом застајемо с неодлучношћу. У души нам нема срећености, у рукама нема снаге. Не умјемо напријед да корачамо, и да дођемо до нечега.

Наша школа образује потрошаче мје-

и њиховом крвљу нахвањеном земљишту. Тако утемељене независну републику Натал.

Но опстанак те државице не бијаше дуготрајан. Инглеска влада одлучи војничку окупацију Натала. И то не толико да разшири свој поседа, већ да запријечи сваку самосталну државу Бура у јужној Африци. Против овог насиља управно вљераад (народна скупштина) у Маритзбургу 21 фебруара 1852 инглескоме заповједнику Напнеру протест, у којему се међу осталим вели: „Бог опостоји, он је господар неба и земље. У његовој је моћи да брани слабога од тлачитеља, а он и воли тако поступати. Ми полагамо све наше поуздање у Њега и у праведност наше ствари. Ако је свеможна воља Божија, да наша дјеца, наше жене и ми сами будемо уништени, буди воља његова! Није нам на уму да изаовемо Инглеску; али не можемо допустити да сила потлачи право а да се не боримо за њ свим силама, којима располажемо.“

И борили се. Али напосок држаху да им не престоје ипо ван опет селити се даље. Једни пређоше преко ријеке Орање, према западу, други се удружише према сјеверу преко ријеке Ваал. Први засноваше слободну државу Орање, други републику Трансвал. Једна што се држава Орање била уредила, освану у њој изасланик инглеске владе, да се онде као гувернер настани. Но предеједник Преториуса позва га да за 48 сати остави земљиште републике. То је значило рат. Sir Harry Smith, инглески гувернер Натала, сакупи војеку, састављену већим дијелом од црнаца и заузео државу Орање, те ју на просто прогласи инглеском колонијом — тобоже за то, што је цјелокупно пучанство, застрашено тиранијом предеједника Преториуса, само жељело да дође под суверенитет Велике Британије.

Но доскора породи се размирица између инглеског гувернера и главнипо-

сто произвођача. Свршени ђак осврће се на све стране, гдје би могао наћи готов хљебац. Иде из предобља у предобље, куца, моли, пузи, и кад му у руку дође онај мршави хљеб, тада му је већ сломљен његов понос.

Наше друштво удешено је за претпостављене и потчињене. Права је погодба за живот, да имамо старјешину. Кома нема ко да заповиједа, онај нема ни хљеба.

Тако је постало националном карактерном цртом отимање за протекцију. Опће је мишљење, да и најгору egzистенцију само виша милост може осигурати. У своју снагу не смије већ нико да се поузда. Пузити по туђим праговима и хватати се за туђе лествице: то је сада закон живота.

Је ли томе нараштај крив? Кад изађе из гимназије или сврши универзитет, чега да се лати? Родитељ му је изнурен од трошења, дух му је претоварен од несварене науке. Тамо га нијесу научили, да иде на својим ногама. Не може рећи да има и за једну погуру душевне самосталности. Чега да се прихвати? Мољака.

Сврха нашег школовања у томе је, да држави образује чиновника, официра, лекара, професора, инжењера, адвоката, жандара, финансица. Ово није ништа друго, него васпитање за трошење готовога хљеба. Али хљеб мора неки и спремити. Народ осим државног живота има и економски живот. Ова грана васпитања сасвим је занемарена.

Има додуше земљорадничких, индустријалних и трговачких школа, али број им је мален, усјех лош. Ратарски стадеж једва да је у бољем стању, него прије четрдесет година. Што има мало напретка, ни то не можемо школи захвалити. Јер ни народна школа не образује за живот. Запушта најобичније знање о земљорадњи. Рађе учи граматици и подметом и природно-математичком дјецу. Ни са осталим производњачким гранама не стојимо боље. На нашој индустрији, трговини не види се утјецај школе.

Највеће је зло, што се појмови нашег друштва још нијесу прочистили на огњишту демократије. Образован родитељ не даје своје дијете на занатлијску и трговачку струку. Шта више, и сами људи ове струке воде од својега дјетета да начине господина. Тако се умножава очајна гомила пролетара у капуту, и тако се занемарује у нашем народу продуктиван посао.

Поред таког васпитања и таког друштвеног схваћања, како је код нас, индустрија трговина и занати наше стајаће исто тако траљаво, као сада.

Потрошачке редове наше интелигенције треба производити у производњачке редове.

Починмо препорођај тим признањем, да немамо људи за продуктивне послове. Ми немамо ни за то довољно људи, да своје потребе својим радом подмиримо.

Продужимо препорођивање промјеном својих појмова о струкама и изворима зараде. Интелигентни родитељи нека образују трговце и индустријалце. Нека траже начина, да им дијете буде самостално, имућно; да с поуздањем може оснивати појлицу; да не трчи за „добрим партијама“, да не буде сметен, да не губи равн-

главице црнаčkog племена Басуто. Инглези позивају Буре, да се лате оружја — али се тек ријетки одазваше томе позиву. Инглези увиђаше своју немоћ, и бјеху приписани да то признају. Заповједник инглески у Ораније писа својој влади: „Обстанак колоније зависи данас о доброј вољи Андрије Преториуса“ — истога човјека, за чију главу бјеше прије Sir Harry Smith рачисао награду од 2000 фунти стерлина! Видећи се у шкрипцу, десавонира да је инглеска влада своје заступнике на Капу и у Наталу. Инглеска је — рече тадашњи први министар Инглеске лорд Греп — заповједила државу Орање, јер се је тврдило, да су сами насљеници жељели е би дошли под власт инглеску. Ако ли се пак Бури противе покровитељству бритеком, не има Инглеска никаква интереса да их против њиховој вољи штити и брани! Инглези одлучише дакле, да напусте обје републике бурске Орање и Трансвала самим себи.

Године 1852. склопљен је формалан уговор између Инглеске и републике Орање, којим прва признаје потпуно независност потоње, те се обавезује да ни којим начином не ће подупирати захтјеве урођеника, који обитавају сјеверно од ријеке Гроот Ривер. „Ми мишљасмо — вели инглески повјестничар Фроуде у својем дјелу „Океана“ — да ће Бури до скоро подлећи у неједнакој борби против урођеника, неразмјерно бројем јачим од њих.“

Године 1869. упадоше црнци Басуто преко ријеке Ривер у државу Орање, падећи и пустошећи све пред собом. Након трогодишње борбе пође Бурима за руком да дивљаке истјерају. Али их Инглези — у поточ формалној обавези, да се у размирице њихове с урођеницима не ће мијешати, — зауставише, бранећи им, да прогоне неприятеља у властитом његовом земљишту.

теже, да живот његов буде имао вриједности, рад његов користи, а личност његова претежност. Само на тај начин имаће честољубивог, искреног грађанства, које ће бранити опште интересе и бити подобно за рад и отпор.“

Ову патриотску опомену мађарског листа преноси и загребачки „Привредник“, па неће бити ни нама на одмет.

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ

Цетиње, 28 априла

(Из војске) Његово Височанство Господар изволио је на предлог Команданта стојеће војске, Његовог Височанства Књаза Насљедника, 22 Априла потписати указ, којим се нижеименовани водници стојеће војске производе у чин потпорука: Ристо Лекић, Вукан Ђурановић, Сава Мартиновић, Јевта Ненешић, Вук Влаховић, Станко Грубач, Андрија Раичевић, Радоје Николовић, Гаврило Дакковић, Ново Гилић, Вуксан Раповић, Јован Жижкић, Милоша Зонић, Перо Вујовић, Војин Лазовић, Милош Бајачић, Стево Бошковић, Ђуро Ивовић, Петар Лекић, Вуко Бојовић, Ђуро Пековић, Јанко Пулевић, Андрија Ненешић, Никола Поповић, Станко Стругар, Веко Божовић, Ђорђе Бајовић, Стеван Павловић Павле Кусовац, Томаш Драговић, Вјодо Пејановић, Јован Мићуновић, Јован Павићевић, Вељко Ђурашковић, Спасоје Гардашевић, Милета Бећковић, Шћепан Мијушковић, Мато Поповић, Јаков Рогановић, Ђорђе Драговић.

Посље смотре стојеће војске која је, додајемо, испала на опште потпуно задовољство и заслужила Највише одобрење — Његово Височанство Господар изволио је примити цио официрски кор. Као добар отац, тако се увиђени Господар распитивао за сваког појединог од младих официра и познатом срдачношћу и добротом давао је добре савете млађим, а Своје највише признање изрекао старијим официрима као учитељима данашњих њихових другова, младих официра. Бурно и дуготрајно „живно Господар!“ био је официрски одговор узвишеном Владару и брајљивом оцу Црне Горе и њезине војске.

Њ. В. Командант стојеће војске, Књаз Насљедник изволио је почастити својом брзојавном честитком ново-произведене официре; а у исто је доба у Његово име 24 о. м. Њ. В. Књаз Мирко приредио официрски ручак. За дугачком трпезом узвиђени Домаћин примио је преко осамдесетине официра, међу којима бијаше војепи министар г. В. Пламенац, г. пуковник Сумароков, г. г. командири гарде, командир и сви официри стојеће војске. За вријеме објед свирали је војена музика, а весели не принуђеност прешла је с Домаћина на Његове госте и за сво трајање објед владало је весело, свечано расположење.

За обједом Њ. В. Књаз Мирко изговорно је ову здравицу:

Господо и драги моји другови!

Мој брат Престољонаслѣдник, Наш шеф, нарочито ми је из Тополице да вас окупили и Његов поздрав изручили вама, старијим господи официрима, а новопроизведеној господи да честитам чин и сабље; то

Истина, да је Инглеска мало кашње конвенцијом од Аливала из нова очитовала, да се неће мијешати у размирице између Бура и дивљака — али се је инглеска влада држала ове друге конвенције исто тако мало као и прве.

У исто вријеме учинила се бритека влада кривце праве отимачине на штету државе Орање. Док су Инглези сматрали државу Орање својом колонијом, сачињавао је предјел Кимберлен саставан дио колоније. Но чим су у том предјелу, између ријека Прот Ривер и Ваал, одкривене атем-руде, заузео Инглеска тај предјел под извиком, да не припада држави Орање, већ дивљацима. Инглески судови установили су додуше, да ти наводи не стоје, али бритека влада није марила за то. „Помисао — вели цитирани већ Фроуде — да се најдивније атем-руде свиета измакну поседују Инглеске, утиша све скрупуле.“ „То је, додаје исти писац, најерамљивија страница колонијалне повјести инглеске.“ Насилје бијаше тако очевидно, да је инглеска влада, не моговаци додје да подржаје своју тезу, понудила Бурима одштету од 90.000 фунти стерлина — одштету управо смијешну, ако се уважи, да се кадгод оволика вриједност атема у једном дану нађе. Ипак присталоше Бури. Могаху ли иначе?

Црначки Кафри угрожаваху непрестанно обје бурске републике, а Инглези се не устручаваху да им продају оружје. Генерал сир Артур Кинингам признао је у јавном једном спису, да је за вријеме његове управе продано урођеницима 400.000 пушака. Просвједи обих република остало без усјеха. Што више: кад су Бури на земљишту државе Орање заплијенили вагоне, накрпане оружјем, које намијешено бјеше дивљацима, присили их Инглеска, те морадоше платити знатну одштету.

што с највећим задовољством и пунуљем. — Нарочито ми је пак наредно, да с Његове стране захвалним господину командиру Јанку Вукотићу и г. командиру Митру Мартиновићу а тако и њиховој дружини за њихов ревностни труд, који су положили око учења новопроизведених официра пјешадијских и артиљеријских.

Ја сам захвалан моме Брату и на овој Његовој нажњи и што је мени у дио пала часна улога, да Га данас овдје заступам. — Живоно наш шеф, Престољонаслѣдник! —

Господо! Сви смо једнако и без разлике проникнути врућом жељом, да послужимо Отачаштво и Господара! — Како ћемо најбоље тој светој дужности одговорити? — С вјером и вјерношћу, с редом и дисциплином; а о храбрости нема ни збора, колико ни о боји нашијех чела, јер је та врлина у нас урођена: У наше горе, ко није јунак, није ни Црногорац! — Браћо!... Гле, сад ми на ум дођоше сто некаких теорија, које читам и чух од наметних људи, те бих се далеко залио; — али нећу, јер много би ту мудровања било од мене младога човјека, но нека је једна за све а све за једну: Да Бог благослови нашу Отаџбину, да јој јуначки синови вени образ освјетљају, да јој наше сабље поткрешу, ископају и униште све корове и препоне, које њеној срећи и развитуку сметају! —

Живјели и ви, млади моји другови! — Одушевљено „живино!“ пропратило је ову дивну здравицу, овај диван дар младога Књаза младим официрима на првом кораку њихове службе.

Иза објед је узвиђени домаћин пошао пред официрима, који су се по намјештали у дугачком низу кола, па уз бурно клицање кренули пут Белведера, затим се вратили на бивак под Боровиком, који се већ заођену првим прољетом. Овдје се наставило весеље из баште Књаза-Домаћина. Пјесма и здравица измјенивала је једна другу. Много је одушевљених, искрених ријечи пало овдје. Млади људи исказивали су ону тврду вјеру и самопоуздање у себе, у своју сопствену снагу, тврду вјеру у стару срећу црногорску, у будућности и непоколебљиву вјерност заветима потомака бесмртнога Данила и Мирка...!

Дугачак ред раздраганих младих људи, допратио је Њ. В. Књаза Мирка до његовог Двора, па се са бурним „живино!“ опростила с њиме.

Истога дана је госп. пуковник Сумароков дао официрском кору своју опростјајну вечеру у великој гостионици. Вечери је присуствовао Њ. В. Књаз Мирко, г. В. Пламенац, бригадири г. г. В. Вучинић, Јово Мартиновић, В. Лакић Војводић, штаб-министарства војеног и цио официрски кор.

Ганутом бесјејдом опростио се Њ. В. Књаз Мирко са својим бишним наставником, а г. пуковник опет са својим воспитаником. Њ. В. Књаз Мирко рекао је:

Ваше Високолагородије

Драги Николај Сергијевић

Многуюважени наставниче Мој.

Ви сте Мене научили руски говорити те захвалити вашему неуморном труду и љубавном заузимању ја вам бих могао ову здравицу без заустезања и на богатом језику државнина, Пушкина и Толстоја издржавити, а што то не чиним то је што хоћу данас да и ови моји другови и остала господа чују и разумију ријеч моје дубоке благодарности коју храним према вас, мој мудри наставниче, који сте се очински бринули за моје изражавање и духовно развиће.

Света чувства непрекидне заједнице, аманета и преданија која од вајкада спајају мој Дом и Домовину коју с Вапијем Царом и Русијом урођена су у мени, али ви сте их подкријепили што сте ме из ближе упознали књигом и живом ријечи са славном прошлостју веледушнога народа рускога, његовим развитком, његовом величином, славом и моћи данашњом, те пун гордости могу с поуздањем и вјером бољу будућност очекивати за све Словенство у опше и душевно јој се радовати.

Ви ми добро рекосте дуж вашег предавања да моћ и величину своју граде народи сами, који се Бога боје, који слушају Господаре.

А да што је до то ускорило развирило и у величало нечуеном и у повјесници незабиљеном брзином пространство царства у које не мрче? „За вјеру, за царја“ девиза је била и остаје јуначке наше сјеверне браће; под њеном знамењу удијело се царство најсилније, најнапредније и ако Бог да најтрајније јер је подигнуто на темељу ријечи Божије.

Горд ли сам ја, мој драги наставниче што сам Славјанин, што сам православни хришћанин, што сам Црногорац вјерни истинити и никад непромјениви друг руски.

Низачем, ни за који на свијет ја положај мој не бих измијенио, јер моја душа у радости плива, моје су виде ружичасте, а жеље и тежње све су упућене, не само да се одржи па своје врхунцу моћ, слава и данашња велпчина царства и имена славанскога, већ да ћу бити ако Бог да брзо и скромни војник сурадник под барјаком наше славјанске моћи, кад ова буде извршивала свој Богом и повјешћу назначени задатак.

Погледајте ове младе које другове, вапе госте, они, њихова браћа, њихови старијашине и њихови подчињени лијеле са одушевљењем моја осјећаја, моју преданост, моју љубав и синовљу покорност Вашему Цару великодушном покровитељу Црне Горе. Девизом „за Вјеру за Царја“ гратутом на Сјевер, — на Југ овамо одјекују наше младе груди у истој мјери и крепости. Ура! Живео Император покровитељу!

Живјели и ви драги наставниче мој. Трудовима око мене савјеним одужићу се, ако ми Бог срећу да, кад у пракци ставим ваше пречишћене и овчијане теорије у службу родитеља мога, и брата мога и драге ми домовине моје.

Благородноме племићу полковнику Николи Сергијевићу, нећу тад бити ја само захвални Мирко већ и сви Моји. — Живео!

За тим је г. пуковник, обратив се официрима, прозборио ово :

„Хвала вам, господо, за част и задовољство, које сте ми указали, да ову вете проведемо заједно. Као руски војник, као брат ваш: брат по вјери, брат по оружју, пијем за ваше здравље желећи вам сваке среће, сваког напретка. Желим вам сваког у вашем приватном, домаћем, породичном животу, али желим највише да вам Бог поможе, да узогнете свето и јуначки службом служити вашем Господару, вашој отаџбини. Старој слави не избити, новој — добити! „Живјели, браћо Црногорци!“ Бури живо био је једнодушан одговор. Љубавни домаћин обливао је своје госте нудећи пићем и јестивом Руско „ура“ и црногорско „живео“ распочињало се у тиху ноћ као вјечита химна оних историјских веза, које одисони спајају нашу отаџбину са великијем православијем на сјеверу.

Г. пуковник Сумароков за вријеме дужег бављења у Црној Гори, умро је стећи симпатије без разлике у свијем круговима, и остања, особито међу официрима најљепше, најпријатније успомене. Срећан му пут у далеку отаџбину.

(Из Митрополије.) У цркви Митрополије 14. тек. држат је парастос за душу блаженопочившега Митрополита Висариона. Чинодјествовао је Високопреосвештени Митрополит г. Митрофан са мјесним духовенством.

У уторник 18 тек преселио се у вјечност јеромонах отац Симеон Борковић настојатељ Манастира Жупског. Покојник 19. тек. у 3½ сата послје подна био је уз саучешне представника Митрополитова, главара и народа жупског свечано сахрањен уз олтар манастирске цркве.

На брзојавни глас, да се покојник у вјечност преселио, г. Митрополит Митрофан одма је телеграфично наредно г. попу Шћепу Мартиновићу, да пође у Жупу и покојнику свечани укол учини.

Покојник прије три године из херцеговачког манастира Добрићева овамо је дошао. Најприје био је послат у манастир Острог, а послје кратког времена у Жупу. Како у Херцеговини тако и у Црној Гори покојни отац Симеон лијеп је име код народа уживао. Кроз мало мјесеци немиле бедест сушница прскрати му живот у најбољем цијелу младости.

Лака му ерциска земља, коју је покојник вруће љубио!

(Из Зетскога Дома.) Уочи рођен дана Њ. В. Књагинње Милене наша друштва Читавице и „Горског Вијенца“ приредили су уз пријатељско судјеловање позоришне друштине г. Кремановића свечану преставу са игранком у Зетском Дому. Претављао се нов комад Наход и Даница или полазак Цара Душана из Цариграда, историјска слика у три чина од Ф. Глогоића. Комад је уопште добро одиграо. Гђа Кремановића добро напредује и у игри и у изговору, а њена пријатна појава и пријатан орган ваада зачина преставу, али неким душевним потресима Даничиним требало је вјернијег израза дати. Радету је г. Стефановић добро одиграо као и г. Миловановић Пустињака и гђа Миловановића Крупу. Него нам се чини да улогу Находа играше боље одиграти г. Вуковић него што ју је одиграо г. Бујдић, који није за улоге младих љубавника. Уопште, понављамо, да ова друштвина најбоље успијева у шљивим и комичким играма, и зато би требало да их претставља озбиљним и драматским. На свршетку комада „жива слика“, (дух прапе матере Даничине) добро је испала. Сам комад није без мана, али може поднијети. Послје преставе слиједила је игранка Кад се одиграла Хе мазурка од Њ. С. Књаза Мирка, публика је аплаudirала младом композитору, који је сам био у дворској ложи, са својом свитом.

(Вријеме.) Од ускресња вријеме траје промјенљиво. Иза лијепа прољетњег дана, слиједи кишљив; а који дан је до подна лијеп, а од подна кишљив, и обратно. Бојати се, да не шкоди пољском раду, али је ваада боље, него да је сухо вријеме стврдуло земљу.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Газис-Осман-паша,) чију смрт нам је споре објавио телеграф из Цариграда, ро-

дио се у Ерзерумском вилаету г. 1832. Војене науке свршио је у Цариграду год. 1852. и одма ступио у генерални штаб као потпуковник, учествовао је у кримском рату, послје кога је већ постао капетаном. За вријеме критскога устанка г. 1866 био је унапређен за мајора па за пуковника. У томе устанку био је очевидца оног трагичког призора, кад су Грци међу којима је била већина жена и друге нејачи, опсејднути у манастиру Аркадиону, лагумали манастир, и тако претпоставили смрт предаји непријатељу. Сљедеће године за његово дјеловање у Јемени противу побуне, добио је чин бригадног генерала. Г. 1873 заповиједао је војском у Босни. Затијем је постао начелником генералног штаба у Ерзеруму, дивизионером у Нишу, заповедником војске у Видину, па у Бугарској и т. д. А за вријеме ерско-турског рата био је произведен за маршала. Али славу хероја добио је при обрани Плевне. Да стане на пут Русима у Трново, Осман-паша необичном брзином стигао је из Видина у Плевну, и ту се утврдио. Кад му је ту храна нестала, заједно је с војском гладовао, која је корјење из земље копала и једа. За вријеме примирја руски војници су на аванпостима пружали турцима хљеба и дувана, али, кад је Осман-паша то дознао, забрани им под пријетњом смртне казни. Осман-паша је у три пута покушавао да продре кроз руски ланац, с великим губитцима, али није могао одољети генералу Скобелеву. Уз руску војску ту се борила и румунска. У последној битци био је рањен у лијеvu ногу, а под њим је коњ мртав пао. И сузама на очима наредно је да се истакне бијела застава. Главни заповједник руске војске Велики Књаз Никола Николајевич примио је заробљеника изражавајући му своје дивљење. А Цар Александар рекао му је: „Осман-паша, ја вас не примам као заробљеника, него као предстојног ал' несрећног војника, и враћајући вам вашу сабљу, ја сам дужан рећи, да се сматрам срећним, што сам имао прилику да се борим са тако храбрим војником, као што сте ви.“ И Цар је наредно да му се најјестити шатор поред шатора Великог Књаза Николе, у ком га је овјд сваки дан походио. За тим је провео мјесец дана у Клишиневу на у Харкову, узивајући необичне почести. Кад је Султан послао Реуф-пашу у Петроград, да измолн ослобођење славнога заробљеника, одма је та молба била испуњена. У Цариграду је био тријумфално дочекан. Султан му је даровао сабљу свога дједа Султана Махмуда. Али бојећи се његове популарности, задржа га при Илдизу као дворског Маршала. Кад су Бугари заузели Румелију, био је министром рата, али пошто је био за рат с Бугарима, био је удаљен с министарства. Затијем је опет био постављен за министар ратног, и опет лишен тога мјеста. Г. 1897. у почетку грчко-турског рата, нијесу долазиле вјести од главног заповједника Едем-паше за три недеље, и у Илдизу су мислили да су га Грци опколили. Тада је Султан послао Осман-пашу на бојно поље, али интриге етатоме потицати опет подозрење Султанога, и он га опет позва натраг у Цариград. Турци су сматрали особу Осман-паше као свету. Султан никада никуд није излазио без Осман-паше.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

АТИНА, 24 априла. — Данас се овдје прославила вјерида Великог Књаза Ђорђа Михајловића са Принцем Маријом. Вјечање ће бити овога лета у Петрограду.

БЕРЛИН, 25 априла. — На великом обједу Цар Вилхелм је нашо Суверенима и Књажевима, захваљујући им срдачно што су дошли на фамилијарну му свечаност. Немачка, хвала својој политици, може живјети са свим свијетом у миру и пријатељству.

БЕРЛИН, 25 априла. — Франц Јосиф отпутовао је аклампран мноштвом народа.

ПЕТРОГРАД, 25 априла. — Царска Породица повратила се из Москве.

Англо-бурски рат.

ВАРЕНТОН, 24 априла. — Бригада генерала Бартона прешла је данас ријеку Вал код Виндсортон. Бури су напустили Виндсортон, и одступају на сјевер, гоњени Бартоном.

ЛОНДОН, 24 априла. — Робертс рафи: Саелегитргти смо на ријеку Вет. Многобројни Бури зау-

зимљу другу обалу. Наша артиљерија је осула ватру, ал се није могла прећи ријека. Јахачка пјешадија обила је непријатеља и прешла ријеку.

ВАРЕНТОН, 25 априла. — Бартон је разбио 4000 Бура. Инглези су изгубили 5 мртвих и 25 рањених. Бури су оставили 3 мртва.

ЛОНДОН, 25 априла. — Робертс телеграфира из Смалдела: Прешли смо ријеку Вет и сад смо код Смалдела. Непријатељ отступа ка Зандриверу. Рунделова дивизија заузела је јаку позицију код Табанху, коју су Бури напустили. (?)

ВАРЕНТОН, 25 априла. — Бури су напустили позиције код Фургенстрема. Инглези се налазе на сјеверу Вала.

ЛОНДОН, 26 априла. — Хутон напредује; наоди се код Волгелегена. Бури намјеравају енергично опријети се на ријеци Занд.

МАФЕКИНГ, 26 априла. — Бури су отворили бомбардирање. Официри су хтјели нападај, али су се војници одрекли одити супрот инглеско ватре.

ТАБАНХУ, 26 априла. — Дивизија Брабантова стигла, и саставила се са Рундломом. Свуда тишина влада. Непријатељ је испчезао.

ПРЕТОРИЈА, 26 априла. — Отворен је фолкерад. Кригер је изјавио, како су републике хтјеле уздржати мир, да ће тако све учинити да опет успоставе мир. Кригер је изјавио радост видећи да су симпатије свега свијета уз Буре

ЛОНДОН, 27 априла. — Из Буловаја „Тајмс“ доноси, да је пуковник Плумер у Сализберију добио 100 момака помоћи. Малобројна и болесна војска не пада се ослободити Мафекина. Карингтон се брзо чека у Буловаја.

СМАЛДЕЛ, 27 априла. — Непријатељ се повлачи са ријеке Занда ка ријеци Валу. По другим вјестима, Бури заузимају позицију код Бошранда на југу Кроунтата. Велики број бургера предају инглеским властима оружје и коњо. Фронт се придружио Робертсовој војсци.

ЛОНДОН, 28 априла. — Инглези су прешли ријеку Занд. Непријатељ се повлачи у три правца, гоњен коњицом и артиљеријом.

ПРЕТОРИЈА, 28 априла. — Фолкерад је примио резолуцију, која жали што Инглеска није примила предлог мира, и што Сализбери у својој денони излаже неистинито стање ствари. Фолкерад захваљује државама на симпатијама и протестира против поврједе жошовске конвенције. Овлашћује владу да одлучује, како одговара стању ствари.

Објава.

Перо Божишић Чејовић из Куча, који је од назад пет година у иностранству, пије се јавља својој мајци и брату, ишти што знају о њему. На њихову молбу, умољава се сваки онај који би што о реченом сазнао, да обавијести

КАНЦ. МИН. ИНОСТР. ДЈЕЛА.

(1—3)

Објава.

Позивају се трговци ко жели купит руј ријечке нахије ако се трговац погоди са продаваоцима руја продаја ће бит на Ријеку 6 маја, 1900 год.

Ком. и кап. Нико Ђ. Кусовац.

Број 35 (2—2)

Објава.

Овим сам слободан учтиво извјестити п. и. Господу моје дојакосње госте у Црној Гори, да сам свој хотел „Stadt Graz“ премјестио

из досадање куће под бр. 83 у кућу госп. Бунија под бр. 260 на пјаци Св. Николе.

Као и до сада, тако ћу се и од сада трудити, да своје понитоване госте са добрим и јефтним јелом, свежим пивом, као и чистим вином послужим. Послуга ће у сваком погледу бити најтачнија и најсавршенија.

Спаваће су собе врло удобне, као и све просторије хотела, снабђене свим потребним материјалом. За покљоњено смо досадашње повјерење изричем своју најтоплију благодарност и молим своје миле госте, да ме изволе и у мојем новом стану хотела обилно похађати, а нека буду увјерени, да ћу ја сав свој труд уложити, да свима захтјевима у сваком погледу тачно и на потпуно задовољство одговорим!

Са поштовањем

Роберт Рајтер,

Власник хотела „Stadt Graz“ у Котору.

Број 36 (2—4)
147

ЈА АНА ЧИЛАГ

са својом 185 центиметра дугом плавом и бујном косом, која је парала употребљујући пуних 14 мјесеци помаде сопственог тјемења. Меја је и мада испигана од најсавршенијих ауторитета и пријављена као једино средство прелив испаднују косе, а постижњ се сигурни успјех за рашење косе. Призната је као једино и најбоље средство за ојачање тјемења. Употребом моје помаде ојача код господе брк и коса и добију послје кратке употребе како брк тако и коса природну свијетлост и јачину а отклана сједају косе све до дубоке старости.

Цијена 1 судића круна 2, 4, 6 и 10.

Парубине се отпремљу поштом сваки дан овима, који новац унапријед пошаљу или приводе, да им се пошиљка поукаем пошаље.

Парубине се шаљу на:

ANNA CSILLAG
Wien I, Seilergasse, 6.

Број 31 (4—20)

Купим цијеле године и поједине бројеве „Гласа Црногорца“ од почетка до 1900 год. и „Нову Зету“

Ко хоће продати нека се пријави поднисканоме.

Dr Vratislav Černý

788/II. Praha — Austria.

Број 37 (2—3)
29

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Официр г. Филип Н. Јоветић приложио је „Љуботинској Читавици“ 46 фор. а кмет г. Андрија Б. Шоћ 6 фор. којима се овим путем изјављује срдачна хвала.

Управа Љуботинске Читавице.

Број 39 (1—1)
31